

Lær os at bede...

– bøn i konfirmations-forberedelsen

Vi husker med kroppen

Den liturgiske og didaktiske berigelse, som vi i de seneste år har fået gennem semiotikken og den liturgiske teologi, betyder, at interessen for liturgi – bredt forstået – er vokset. Liturgi og form er integrerede dele af forkyndelse og undervisning. For forkyndelsen er ALDRIG uafhængig af formen. Enten forkynder formen med – eller også forkynder den imod. Formløshed er også en form – der betænkeligt ligner ligegyldighed.

Kirkelig undervisning er forkyndelse; den er indlevelse i kristendom; oplevelse af tro. Og det er den vel at mærke ikke alene som formidler af tradition og "spilleregler" – men også som en ansvarlig refleksion over og forandring af kirkens gamle tradition. Præsten eller underviseren er ikke linievogter eller dommer – men snarere spil-fordeler eller spillende træner.

Vi må i den kirkelige undervisning lægge vægt på "indøvelse i kristendom". For det er ofte troens praksis, der åbner ind til eftertanke og livets store spørgsmål.

Kunne de opleve fællesskab i bøn uden at de blev forlegne?

Det kan også sociologer fortælle os – f.eks. skrev Karen Schousboe d. 19. april 2000 en kommentar i Kristeligt Dagblad med overskriften "De kirkelige dydsmønstre". Kommentaren fortalte om en engelsk undersøgelse, hvis indsigter er, at "det er kir-

kegangen, der fostrer og vedligeholder det kristne livssyn og ikke omvendt".

Det er tydeligt, at det nye konfirmandmateriale tager dette aspekt alvorligt – jeg skal her blot henvise til det fremragende nye konfirmandmateriale "Con Dios".

Fra indlæring til indlevelse

Konfirmanderne skal ikke først og fremmest lære om bøn – de skal lære at bede. Så kommer samtalerne om bøn, forklaringerne og eksemplerne af sig selv.

Det betyder for os undervisere, at vi personligt er "i spil". Værdi-neutral undervisning må man hente andre steder. For mens den traditionelle formidling af viden om bøn kræver hjerne og viden – så kræver bøn også hjerte og krop.

Man kan lære om bøn af en, der ved noget.

Men man kan kun lære at bede af en, der selv beder.

Det betyder ikke at det kateketiske aspekt er uvigtigt – den intellektuelle forståelse af bøn er bare ikke bønnens forudsætning, snarere er den bønnens eftertanke.

Det kræver lidt mod af os som undervisere. At vi står frem og står ved. At vi tør prøve os frem, og gå nye veje.

Det var netop "emnet" bøn, der fik mine øjne op for, at jeg måtte gå nye veje i undervisningen. De mange ark og eksempler og forklaringer nåede ikke længere end til at hænge i luften. Det var ganske enkelt ikke nok, at fortælle og give eksempler

på, at bøn er som et åndedræt. Konfirmanderne måtte opleve det.

Konfirmandernes forudsætning var, at jeg hver gang til vores morgensang bad en fri bøn – ganske kort og meget enkelt formuleret. Så de vidste godt, at bøn er andet end Fadervor.

Fra gudstjenesten kendte de til stilhed i forbindelse med kirkebønnen, og før evangelielæsningen var de vant til, at der blev bedt en ganske kort bøn.

Da jeg efterfølgende spurgte, om de kendte til bøn andre steder fra, svarede flere, at de da kendte det fra mini-konfirmander! Enkelte kendte til bøn fra deres forældre eller bedsteforældre.

Men flere sagde også, at de bad, når de havde det svært. Men de syntes, at det var vanskeligt, og de talte ikke rigtig med nogen om det.

Overvejelser

Konfirmanderne skulle lære at bede... men sådan at de skulle fornemme at bøn er åbenhed og gave – og ikke endnu en præstation. Bøn er personlig – og jeg var bange for at trampe ind over deres blufærdighedstærskel. Kunne de opleve fællesskab i bøn uden at de blev forlegne?

Samværet skulle være præget af enkelhed og tryghed og uden åndelig tvang eller tilrettevisning.

Dog fortalte jeg, hvordan jeg gjorde, når jeg selv gerne ville finde ro til bøn (se nedenfor).

De følgende to eksempler er ganske enkle og ligetil – når man har sluppet blufærdigheden:

Lad os være stille...

"Hvornår har du sidst været stille med vilje?", blev konfirmanderne spurgt en morgen. Det kunne ingen af dem faktisk huske. Jeg fortalte ganske kort, at det var så det, vi skulle være i dag! For der kan gro så meget ud af stilheden.

Hver enkelt fik et hårdt skriveunderlag (mappe med klips), et stykke papir og en blyant.

De fik så at vide, at de skulle gå ind i kirken og finde et sted, hvor de sad så langt væk fra hinanden som muligt.

Lyset i kirken var dæmpet, lysene på alte-

Hvornår har du sidst været stille med vilje?

ret tændt, og alt var stille.

Da alle havde sat sig, sagde jeg, at det eneste – og virkelig det eneste – de nu skulle, var at være stille i ét kvarter. De måtte skrive eller tegne, men de skulle ikke. Det, de skrev kunne være deres tanker eller en bøn – det var helt frit. Jeg ville naturligvis gerne se det, de havde skrevet eller tegnet, men de kunne også bare tage det med sig. Det vigtige var stilheden. Selv satte jeg mig med vilje med ryggen til dem – for de skulle have lov til at være alene, uden at der blev holdt øje.

De blev bedt om at sætte sig sådan, at de sad godt, lukke øjnene og trække vejret dybt og langsomt nogle gange, indtil de kunne mærke, at de var faldet til ro.

Der var fuldstændig stille i alle 15 minutter!

Derefter blev lyset blændet op, og vi gik ud, og ind i et nærliggende lokale.

"Hvad syntes I om det?" – og de svarede, at det var fredeligt, man faldt hen, det var svært i begyndelsen, man havde ikke lyst til at "vågne" igen, det var dejligt, lidt uhyggeligt, rart...

"Skete der noget, I ikke regnede med?" – og flere sagde, at de ikke havde regnet med, at det var så rart; de havde tænkt tanker, de ikke havde kendt før. Det var rart at være stille sammen. Og de ville gerne gøre det igen, sagde de.

De fleste gav mig deres tegninger og tekster/bønner til låns. Som de sagde: "du siger det jo ikke til nogen".

Nogle undskyldte, at de ikke havde fået lavet noget... til dem var svaret "jamen du har da lavet noget, du har været stille."

Der var mange gode og smukke bønner imellem, og tankevækkende "bekendelser", udtryk for konkret frygt eller for angst, forbøn for syge, store tanker om liv og det onde og Gud og fremtiden.

Der var beskrivelser af, hvordan det er at være stille.

Der var fantastiske tegninger. Jeg skal forsøge at beskrive en, der gjorde et dybt indtryk på mig: En konfirmanderne, som havde nok at tænke på, tegnede et hjerneformet omrids (og skrev: "min hjerne"), hvori der var en masse krims-krams. Så tegnede han en pil hen til ordet "Gud", og en pil videre til et nyt hjerneformet omrids, hvori han tegnede kors, anker og hjerte og skrev "tro, håb og kærlighed". Andre tegnede det, de var bange for (krig, mørke, død), og nogle tegnede paradisiske tilstande.

Stilheden efterlod en god og åben atmosfære, der gjorde det nemt at tale med konfirmanderne om bøn.

Vi talte om forbøn (hvis jeg bare beder nok... hvorfor sker det så alligevel ikke...)

Vi talte også om at sige tak. Det kan være svært at finde noget at takke for, men man kan beslutte sig for, at man VIL finde 3 ting at sige tak for..... hver dag. Det skærper også sansen for det gode og taknemmeligheden.

Et andet emne var stilheden... at turde give sig ind i stilheden i forvisning om, at Gud var der.

Igen har "Con Dios" et glimrende afsnit om bøn, som jeg fremover glæder mig til at bruge i samtalen.

Eftertanke

Jeg var lettet og positivt overrasket over denne fortættede og åbne oplevelse med konfirmanderne.

Kirkerummet og den enkle liturgiske ramme med tændte lys og de kendte symboler og billeder gav de rigtige forudsætninger – det havde nok ikke været det samme i konfirmandstuen med udsigt til tavle og overheadprojektor i stedet for kors og alterbord.

Enkelheden er vigtig – og trygheden og disciplinen omkring det.

Fadervor – den kender vi godt

"Vi beder Fadervor alt for hurtigt", sagde en konfirmand", vi kan ikke nå at tænke over, hvad vi siger."

Det måtte jo tages alvorligt og tages op.

En morgen bad jeg dem sætte sig ind i kirken, igen langt fra hinanden. De skulle sætte sig i en stilling, de kunne

sidde i længe. Hænderne kunne evt. ligge med håndfladerne opad.

Så skulle de lukke øjnene og trække vejret, ligesom sidste gang.

"Nu skal vi bede Fadervor" sagde jeg. "Men denne gang skal I ikke bede med – og det kommer til at tage rigtig lang tid. Vi vil gøre det på den måde, at bønnen deles op i ganske små dele, og efter hver del holder jeg et halvt minuts pause, så der er plads til jeres tanker"

Efter denne enkle forklaring, sagde jeg: "Lad os være stille for Gud" (en vending de kender fra gudstjenesten), og vi var stille i et halvt minut. Så begyndte bønnen.

Delt op som følger:

Fader...vor

Du som er i Himlene;

helliget blive dit navn,

komme dit rige;

ske din vilje, som i Himmelen, således også på jorden;

giv os i dag vort daglige brød;

og forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere;

led os ikke ind i fristelse,

men fri os fra det onde;

for dit er riget og magten og æren i evighed.

Amen.

- det tog kun 5-6 minutter, men det blev en god "oplevelse"

Vi beder sammen – tanker til overvejelse

Da vi havde bedt Fadervor langsomt, som ovenfor, kom vi til at tale om "faren" ved at kunne en bøn udenad: den kunne blive til en remse, som man ikke tænkte over – men så sagde en af konfirmanderne: "Det er godt at kunne Fadervor udenad – hvis man nu sidder hos en, der skal dø – så skal man kunne Fadervor."

Konfirmanderne oplever, at det at tænde lys i lysgloben hjælper bønnen på vej – og letter det "pinlige" i at bede sammen med andre. Men det kan også være en hjælp, når man er alene.

Hvorfor er det egentlig, at vi her i landet ikke siger "Amen" efter bønnerne i gudstjenesten? (indgangs- og udgangsbøn, kirkebøn etc?) – det er meget enkelt, og mon ikke de fleste af os fornemmer, at vi på den måde i højere grad gør bønnen til vores?

Konfirmanderne holder generelt af vekselbønner, nok fordi de inddrages og føler, at de er med i det, og at bøn ikke er noget, der "gøres" et andet sted i kirken.